

VÝZNAMNÉ
LESNÍCKE
MIESTO

SPECIAL
FORESTRY
SITE

Tradice a současnost chovu koní na Muránské planině

Kolegové z redakce časopisu Lesník byli přímými aktéry vyhlášení významného lesnického místa na Muránské planině u hřebčína na Velké lúce v pátek 29.5. Tak mně navrhl: „Jsi nezúčastněný a nestranný, napiš o této události do Lesníka článek ty.“ Proč ne, velice rád, ale s tím „nestranným a nezúčastněným“ se moc netrefili. Muránská planina, Velká lúka a muránští norici jsou mojí dávnou srdečnou záležitostí. V mém vztahu k tomu kraji mne kdysi utvrdil i někdejší pan řídící učitel Pavel Martinove z Muráňa, bývalý šéf ČHKO Muránská planina Ing. Vlastimil Pelikán z Revúcej a emeritní lesní správce František Frandel z Muráňa.

Proč Významné lesnické místo „Chov norika na Muráni“ právě na Velké lúce? Je to místo, kam byli po druhé světové válce převáženi koně - huculové - kteří s armádou prošli Slovensko a Čechy až k Plzni. Odtud se vraceli zpět na Podkarpatskou Rus, ale už to nestihli. Byli uzavřeny hranice na východ. Byli tedy soustředěni na východním Slovensku v okolí Sniny. Měli sloužit armádě, proto byli transportováni na Velkou lúku, kde byl pro ně postaven hřebčín. S chovem huculů tady v roce 1950 začínali odborníci – pan Topercer a bývalá hraběnka a chovatelka koní z Trnavy u Michaloviec – paní Erenheimová. Koně jim z Východu navážel mimo jiné mladík z Pohorelej – František Kanoš.

Po dvou letech se armáda rozhodla, že koně už nebude potřebovat, chovali se tedy pro lesní hospodářství. Jenže huculáčci jsou sice koně houževnatí, dobře ovladatelní a pracovití, ale do lesa je potřeba mohutnějších koní. Křížením s plemeny norik, fjord a hafling byl vychován tzv. slovenský horský kůň. Později se přešlo na chov lehčího typu norika, norika muránského typu. Svoji typickou drobnější postavu, odolnost a houževnatost získává téměř celoročním pobytem na loukách Muránské planiny a náročným výcvikem.

Chovem koní pro lesní hospodářství se v současnosti v Lesů Slovenské republiky, s. p., zabývá Středisko chovu koní v Dobšíně se dvorem na Velké lúce (OZ Revúca). Chov noriků muránského typu má za sebou řadu úspěchů a ocenění, koně jsou žádané, ale přece jen je ekonomicky náročný. Je v něm pokračováno díky pochopení vedení Generálního ředitelství LSR, s. p., v Banské Bystrici, zásluhu na jeho existenci však mají i pánové Ing. Ladislav Gašpar, Ing. Ján Štefánik, Ing. Igor Vizslai a Ing. Vladimír Šmelko.

Velkou lúkou zazněly fanfáry trubačů Střední lesnické školy Liptovský Hrádok, přijel kočár tažený koňmi ve slavnostních postrojích. Vystoupili z něj dva pánové, uznávaní mezi lidmi kolem koní. Imrich Paloczányi ze střediska chovu koní v Dobšíně a nestor slovenských chovatelů koní – František Kanoš. Imro – na první pohled pohodář se srdcem na dlani, se každoročně v hřebčíně věnuje zájezdům českých lesníků. U Františka si vzpomínám na první setkání v bývalém hřebčíně státních lesů v osadě Dobšínská ladvá jaskyňa. Vyprávěl mně tehdy i příběhy ze začátku chovu koní na Velké lúce: na nádraží v Červené Skále přivezl z východního Slovenska asi patnáct koní, seřadil a přivázal je do řady a vyšli na Velkou lúku. Jenže kobylice na konciřady se se tam nechtělo, utrhla se a běžela pokole-

jích směrem k Telgártu. Ve výhybce se jí zasekl řetěz, z Telgártu mezi tím odjel nákladní vlak do Červené Skaly. Výhybkář postavil vjezdové návěstidlo na Stúj, kobylička se vytrhla ze zajetí výhybky a utíkala proti vlaku. Na mostě nad cestou do Stračaniška se jí podařilo zastavit, ale stejně si ještě skočila z mostu na cestu... A nebo jak přivezli do Červené Skaly z pražské zoologické zahrady hřebce koně Przewalského na oživení krve. Když pak byl vagon odstavený z vlaku, doprovod z něj utekl na rychlík zpět do Prahy se slovy: „Tady ho máš, hodný koníček!“ Dřevěné stěny vagonu a vnitřní přepážka byly rozbité „na mraky“. Ferovi se podařilo koně zpacificovat, nasadlat a vydali se na Velkou lúku. U obchodu pod kostelem v Červené Skale si kůň lehl na zem, že dál nepůjde. Okolo šel Ferův kamarád, tak jej požádal o vodu. Že ji naleje koni do ucha a ten se zvedne. Kamarád si ale myslil, že má Fero žízeň, tak mu raději donesl pivo...

S těmito vzpomínkami jsem s kolegy přihlížel tomu, jak jim oběma výrobní ředitel LSR, s. p. Ing. Peter Chrust předával Pamětní listy za věrnou a obětavou službu chovu koní.

Program pátečního dopoledne na Velké lúce byl pestrý. Zatančily a zazpívaly děti z folklórního souboru, s hlasy, které se Velkou lúkou pěkně rozléhaly. A slyšet na Muránské planině hrát housličky v rukou krojovaných dívek byl také hezký zážitek. Na slavnosti potom promluvil paní primátorka Revúcej Eva Čireňová a starosta Muráňa Roman Goldschmidt.

Nakonec přistoupili výrobní ředitel LSR, s. p. Ing. Peter Chrust a ředitel OZ Revúca Ing. Jozef Bystriánský ke kovadlině, aby přeseknutím drátu ozdobeného smrkovými větvíčkami symbolicky otevřeli cestu do první sezóny unikátní služby lesníků a chovatelů koní pro veřejnost - „Po Muránské planině na koňském povozu“.

Vyhláším Významného lesnického místa – Chov norika na Muráni na Velké lúce lesníci dávají veřejnosti na vědomí, že koně mají v lesním hospodářství stále své místo, že jejich chov patří k lesnickým tradicím a že koně mohou milovníkům lesů zpestřit jejich pobyt v přírodě.

JIŘÍ JUNEK

Dobry den

Nech pripravujete podujatie akokoľvek poctivo, niekedy pohoda na ňom je a niekedy nie. Na Velkej lúke bola. Prispelo k nej iste aj ľudské poslanstvo veteránov chovu Kánoša a Palocsányiho. Ich prácu možno pokojne nazvať drinou, ich mzdu nedostatočnou, no hľadať zmysel života sa k nim môžu chodiť učiť filozofia celého sveta. O pohodu sa postaralo aj vedenie závodu, ktoré svoju „povinnú“ organizátorskú prácu povýšilo na úspech presvedčením o zmysle aj takejto aktivity. A tak vám chcem, Revúčania, popriať, aby sa vaše koničky s turistami rozbehli po Planine úspešne. Aby vaša podnikateľská vynachádzavosť, keď ste každému, kto si u vás kúpí vycvičeného tátoša, zaručili počas troch rokov istú prácu, slávila úspech. A aby sa našli mladí lesníci, ktorí namiesto služobných áut budú raz používať služobného koňa z vášho chovu. Viem si predstaviť, že smernica o zvýhodnených náhradách za jeho používanie bude trochu úsmevná, no určite by mala zmysel. K pohode iste prispela aj šarmantná pani primátorka, pracovníci národného parku i jeden z najväčších expertov chovu koní na Slovensku. A určite aj detičky s programom, ktorý mohol nechať ľahostajným len bralá muránskeho hradu. Bol to jednoducho dobrý deň.

JÁN MIČOVSKÝ

